

Onderwijsplan Taal

Schoolambities

Onze schoolweging is gemiddeld. Wij hebben een grote spreiding. Er is sprake van een homogene groep, waardoor er meer gedifferentieerd moet worden dan gemiddeld. We streven naar:

- Minimaal percentage 1F: 100%
- Minimaal percentage 2F: 63%
- We sturen op een VIX bij P80 van 40 en P20 van 70 (FocusPO)

Basisaanbod

Het vakgebied taal bestaat uit verschillende domeinen:

- Technisch lezen
- Begrijpend lezen
- Taalverzorging: spelling en taal verkennen
- Stellen
- Mondelinge taalvaardigheid
- Woordenschat

Dit plan beschrijft de domeinen: taalverzorging, stellen, mondelinge taalvaardigheid en woordenschat. Voor de domeinen technisch lezen en begrijpend lezen is er een ander onderwijsplan.

Het aanbod van het onderwijs wordt bepaald aan de hand van de methode Taalactief 5 in combinatie met FocusPO. Met behulp van de blokvoorbereidingsformulieren uit de methode wordt het blok voorbereid. Dit wordt naast de blok- en bezemdoelen vanuit FocusPO gelegd. Zo kan worden bepaald of een groep al toe is aan het geplande lesdoel, of dat er voorafgaand nog onderliggende bezemdoelen behandeld moeten worden.

Voor ons basisaanbod taal (taalverzorging, stellen, mondelinge taalvaardigheid, woordenschat) maken wij gebruik van de methode:

- **Groep 1-2:** Deze bronnen worden gebruikt: Kleuteruniversiteit, Werkmap fonetisch bewustzijn, begrijpend luisteren, letterboek schatkist, van beginnende geletterdheid tot lezen
- **Groep 3:** Veilig Leren lezen, wordt schooljaar 2025/2026 Actief Leren Lezen
- **Groep 4 tot en met groep 8:** Voor taalverzorging, stellen, mondelinge vaardigheid en woordenschat gebruiken wij de methode: Taalactief 5. Voor technisch lezen vanaf 2025/2026 gebruiken wij de methode Actief Leren Lezen in groep 4/5. In de groepen 5/6/7/8 zullen we starten met Claus-lezen. Voor begrijpend lezen hebben we als school in het schooljaar 2024/2025 een nieuw traject gestart, door middel van rijke teksten en vragen en verwerking op 3 niveau's

Groep 1-2:

In groep 1-2 wordt elke dag een boek voorgelezen aan de leerlingen

Elke week staat er een letter centraal waarbij de leerlingen spullen meenemen van huis voor in de lettermuur. Met deze letter wordt een woordweb gemaakt en aandacht besteed aan auditieve analyse en synthese.

Tijdens een thema worden er themawoorden aangeboden om de woordenschat te vergroten.

De doelen van FocusPO zijn de leidraad, deze doelen worden verwerkt in de hoeken tijdens het spelen en werken en door kleine kringen te geven aan groep 1 en 2 los. Inspiratie hiervoor komt vaak uit Kleuter Universiteit, zodat het aansluit bij het thema.

Groep 3:

In groep 3 wordt gewerkt met Veilig Leren Lezen KIM-versie.

In deze methode wordt niet alleen leesonderwijs aangeboden, maar ook het schrijven van woorden (spelling) en woordenschat wordt aandacht aanbesteed. Vanaf kern 7 worden er ook stelopdrachten aangeboden

Om de dag wordt er een dictee afgenomen.

Aan het eind van de kern wordt het schrijven van de woorden getoetst.
In groep 3 worden de doelen van FocusPO voor technisch lezen en taalverzorging aangeboden en getoetst.

Groepen 4-8:

Het aanbod van het onderwijs wordt bepaald aan de hand van de methode Taalactief 5 in combinatie met FocusPO

De lessen worden op papier gegeven. De toetsen worden op papier afgenomen. De toetsen worden via de resultatenmonitor automatisch ingevoerd in Parnassys. De leerkracht gebruikt de leerkrachtsoftware. De leerlingen werken met de oefensoftware.

Woordenschat

Elke week worden er 15 nieuwe woorden aangeboden, dit zijn 50 nieuwe woorden per thema. De woorden die aangeboden worden, zijn een mix van boekentaalwoorden en schooltaalwoorden.

Stellen (schrijftaak)

Elk jaar wordt hetzelfde steldoel aangeboden, maar steeds een stapje meer. Er worden authentieke schrijftaken aangeboden met ruimte voor eigen inbreng. Taalactief zorgt voor een transfer van wat het kind leert bij taal verkennen naar de schrijftaak en spreek- en luistertaak in het domein communicatie.

Mondelinge taalvaardigheid (spreken en luisteren)

Elk jaar wordt hetzelfde spreek / luisterdoel aangeboden, maar steeds een stapje meer. Er worden authentieke spreek / luistertaken aangeboden met ruimte voor eigen inbreng. Taalactief zorgt voor een transfer van wat het kind leert bij taal verkennen naar de schrijftaak en spreek- en luistertaak in het domein communicatie.

Taal verkennen (taalverzorging)

De eerste les van de week zorgt voor vertrouwen: dit is een herhaling van voorliggende doelen taal verkennen van de nieuwe doelen in die week. In week vier worden de nieuwe doelen herhaald door middel van samenwerkend leren. Ieder kind wordt direct bij het lesdoel betrokken met een taalonderzoek aan het begin van de les. Taalactief zorgt voor een transfer van wat het kind leert bij taal verkennen naar de schrijftaak en spreek- en luistertaak in het domein communicatie.

Het domein taal verkennen bestaat uit vijf sub leerlijnen

- Zinnen verkennen en woorden verkennen
- Leestekens verkennen
- Taalgebruik verkennen
- Meertaligheid
- Woordleer- en onthoudstrategieën en onderzoekvaardigheden

De vijf sub leerlijnen komen elk thema op vaste lesmomenten terug.

Spelling (taalverzorging)

Week 1-2-3 wordt er elke week een nieuw doel aangeboden. In week 4 vindt de toets plaats met categorieën en werkwoorden van de voorgaande thema's. De andere dagen worden de doelen van het vorige thema herhaald door middel van dicteweek: samenwerkend leren.

Er wordt volgens een krachtige spellingsdidactiek gewerkt

- Directe instructie
- Dagelijks een geschreven dictee
- Analyse van het geschreven woord op basis van de klank
- Continue herhaling

De woorden van het dictee worden niet in een contextzin aangeboden. Het bespreken van het dictee gebeurt door te luisteren naar de klankgroepen die je van voor naar achter tegenkomt in het woord. De kinderen verwoorden per klank of klankgroep de regel(s).

Werkwoordspelling

Vanaf groep 5 wordt er per week of een nieuwe spellingscategorie of een nieuw werkwoorddoel aangeboden.

Grammaticale begrippen die nodig zijn bij werkwoordspelling worden al eerder aangeboden bij taal verkennen.

Vanaf groep 6 worden de werkwoorden dagelijks geoefend in het dictee. Het oefendeel in het werkboek bestaat uit (vanaf groep 6) een hele pagina voor werkwoordspelling.

Het toetsdictee wordt vanaf de tweede helft van groep 6 uitgebreid met een werkwoordentoets.

Aanvullend aanbod en leermiddelen

Leermiddelen

Groep 1-2:

Zoals beschreven in het 'basisaanbod' worden de taalvaardigheden aangeboden door voor te lezen, leeters aan te bieden en het leren in de hoeken. Het materiaal komt vanuit ideeën van Kleuteruniversiteit, Werkmap Fonetisch bewustzijn / begrijpend luisteren / woordenschat, Letterboek Schatkist, Van beginnende geletterdheid tot lezen

Groep 3:

Methode Veilig leren lezen bestaat uit volgende materialen:

- Leerlingmaterialen: Veilig en vlot, leesboekje bij de kern, veilig gespeld, werkboekje, leesserie leesboekjes, klikklakboekje, magnetische letterdoos, leerlingsoftware, speelleeset
- Leerkrachtmaterialen: Algemene handleiding, handleidingen per kern, leerkrachtsoftware, wandplaten, magnetisch letterbord met letters, ankerverhaal, letterkaartjes, steunkaarten, digiregie.

Groep 4-8:

Taalactief 5 bestaat uit de verschillende materialen:

- Leerlingmaterialen Taalactief 5: leerwerkboek per thema, taalgroeiboek, opzoekboekje, plusboek, leerlingsoftware
- Leerkrachtmaterialen Taalactief 5: Algemene handleiding, handleiding per thema, visuele leerlijn, leerkrachtsoftware, printbladen

Aanvullend aanbod

Bovenop het basisaanbod vanuit de methode/leerlijnen, is extra aandacht voor de volgende onderdelen:

Aanvullend aanbod op de methode	
Groep 1/2	
Groep 3/4	Veilig leren lezen maan-versie materialen Spellingoefenen.nl en taal oefenen.nl
Groep 5/6	Spellingoefenen.nl en taal oefenen.nl
Groep 7/8	Spellingoefenen.nl en taal oefenen.nl
Schoolbreed	

Leertijd

Groep 1-2:

In groep 1-2 zijn ze de hele bezig met taal.

Nu wordt vanuit de doelen van FocusPO gewerkt. Vanaf schooljaar 2025-2026 wordt er gewerkt met Mijnsleutergroep.

De doelen worden zoveel mogelijk in hoeken, het spel en de routines verwerkt. Wat niet in spel of routines wordt geplaatst, wordt aangeboden met activiteiten.

Groep 3:

We gaan uit van de richtlijn van de methode Veilig Leren Lezen. Elke dag 1 uur en 35 minuten; 7,5 uur per week. De leertijd wordt uitgebreid (zie differentiatie) als de groep of leerlingen uitvallen op een cruciaal doel, of wanneer er bezemdoelen vanuit FocusPO extra worden behandeld voorafgaand aan een lesdoel.

Groep 4-8:

We gaan uit van de richtlijn van de methode Taalactief 5. Elke dag 1 uur. De leertijd wordt uitgebreid (zie differentiatie) als de groep of leerlingen uitvallen op een cruciaal doel, of wanneer er bezemdoelen vanuit FocusPO extra worden behandeld voorafgaand aan een lesdoel.

Er zijn 8 thema's van 4 weken. De eerste drie weken worden er nieuwe doelen aangeboden. De vierde week is een herhalingsweek met een toets moment. Na twee blokken is er een parkeerweek om doelen extra te herhalen of aan te bieden vanuit de methode en FocusPO.

Blok en lesopbouw

Groep 1-2

Dagelijks worden er kringgesprekken gevoerd over het thema waarbij de woordenschat van de kinderen wordt vergroot.

Wekelijks is er een kring met de letter van de week, waarna deze letter de hele week weer terugkomt.

Letterkring:

De leerkracht laat de letter zien. De leerlingen mogen benoemen of ze de letter al kennen.

De leerkracht benoemt de letter en laat het klankgebaar van de letter zien. Daarna wordt geoefend met de uitspraak van de letter

Via een woordweb worden de woorden die de leerlingen die een woord met de nieuwe letter weten opgeschreven. De aangeboden letter krijgt een andere kleur.

De leerkracht laat daarna nog een paar plaatjes zien waarbij de leerlingen moeten horen of de nieuwe letter in dit plaatje voorkomt.

Als laatste wordt er een filmpje van SemSom van de nieuwe letter gekeken.

De leerlingen mogen ook spulletjes van huis meenemen waar de nieuwe letter in zit.

Groep 3:

Veilig leren lezen bestaat uit 13 kernen.

Kern start bestaat uit twee lesweken

Kern 1 t/m 11 bestaat uit drie lesweken

Kern afsluiting bestaat uit drie lesweken

Lezen

In kern start tot en met kern 6 worden alle letters aangeboden. In twee lessen wordt één letter aangeboden. Vanaf kern 7 worden andere leesmoelijkheden aangeboden.

- 60 minuten per dag

Spelling

In de methode wordt er om de dag een dictee afgenomen. De leerkrachten van groep 3 nemen iedere dag een dictee af.

- 10 minuten per dag

Woordenschat

Elke week wordt er een les woordenschat gegeven.

- 30 minuten per week.

Groep 4-8:

Een thema bestaat uit 20 lessen. De eerste drie weken zijn de basisweken, hierin worden de nieuwe doelen aangeboden. De vierde week bestaat uit een herhalingsweek met een toetsmoment.

Taal:

Elke week worden er twee lessen taal verkennen aangeboden, één les woordenschat, één les spreken / schrijven en één les vooruitkijken.

Voor een week is dit:

- 40 minuten: les vooruit kijken
- 2 keer 40 minuten: taal verkennen
- 40 minuten: woordenschat
- 60 minuten: spreken / schrijven

Spelling

Elke week wordt er één nieuw doel aangeboden in vier lessen. De vijfde les is een extra dictee.

Voor een week is dit

- 4 keer 30 minuten spelling
- 20 minuten: extra dictee

Didactisch handelen

Groep 1-2

De kleuters werken volgens het principe van spelend leren. Doelen worden op basis van de zone van naaste ontwikkeling aangeboden. Er wordt veel meegedaan en geobserveerd, zodat leerkrachten kunnen inspelen op de zone van naaste ontwikkeling van het kind. Observaties worden in FocusPO verwerkt.

Groep 3-8

In de basis werken wij met de principes van **Doordacht Lesgeven (zie bijlage 1)**. Dit model bestaat uit vier fasen:

1. Een goede start: motivatie aanboren, doel benoemen, voorkennis activeren en vooruitblikken op de les
2. Interactieve instructie: hardop denkend voordoen, feedback op de aanpak.
3. Alle leerlingen actief aan het werk: toepassen van de stof, begeleid oefenen, zelfstandig oefenen en eventueel op hoger niveau werken.
4. Einde van de les: inhoudelijke afronding van de les, leerlingen laten reflecteren op het leerproces.

Hierbij komen verschillende strategieën terug:

- doelen stellen en feedback geven (concreet en in kindtaal)
- samenvatten en notities maken
- inspanning bevestigen en erkenning geven

- voldoende oefening geven
- werken met schema's en modellen
- vragen en opdrachten formuleren om diverse manieren van denken te stimuleren
- voorkennis activeren met vragen, aanwijzingen en kapstokken
- coöperatieve werkvormen
- gedifferentieerde instructie, met bijbehorend klassenmanagement
- Denktijd geven, beurten zonder vingers om betrokkenheid te vergroten

Strategieën:

Woordenschat

De 15 nieuwe woorden worden aangeboden door middel van de aanpak: Met woorden in de weer (Viertakt) van Marianne Verhallen. De woorden worden minimaal zeven keer herhaalt. De woorden die aangeboden worden, worden gebruikt in de lessen stellen en mondelinge taalvaardigheid. De nieuwe woorden worden aangeboden in een betekenisvolle woordenschattekst. De woorden worden aangeboden als: woordcluster (woorden die met elkaar te maken hebben). Andere woorden worden kort uitgelegd. Een aantal woorden zijn woorden of woordgroepen met een figuurlijke betekenis.

Spelling

De categorieën en werkwoorden continu herhaald in drie fasen:

- Aanleren:
 - De categorie wordt geïntroduceerd met een filmpje. De regel wordt uitgelegd door middel van het instapkaartje. De leerkracht doet een aantal woorden voor. De nieuwe categorie komt elke dag aan bod in het dictee. De eerste oefening in het werkboek bevat alleen woorden van de nieuwe categorie, het dier van de categorie staat ervoor afgebeeld.
- Vasthouden
 - De categorieën uit het vorige thema moeten nog beklijven, deze categorieën worden vaak herhaald in het dictee en de oefeningen in het werkboek. Zo zakt de kennis niet weg en passen de kinderen steeds vanzelfsprekender de regels toe.
- Onderhouden
 - Categorieën van langer dan een thema geleden moeten de kinderen op een gegeven moment automatisch gaan toepassen. Om tot een goede automatisering te komen, worden deze categorieën structureel herhaald, maar minder vaak.

Modellen:

Mondelinge taalvaardigheid en schrijftaak

Er worden overzichtelijke stappen gevolgd van het vijf fasenmodel. Ook worden er hulpjes gebruikt: schrijfhulp en nakijkhulp. Er worden voorbeelden getoond van leeftijdsgenoten. Elk thema bevat tips en aanwijzingen van een expert in het communicatiedoel: de taalgast.

Taal verkennen

Er wordt gewerkt met een activerende didactiek, waarbij het draait om taal snappen in plaats van trucjes leren, volgens het model van Coppen; voelen (taalonderzoekje)– vatten (directe instructie) - verwerken (maken van de opdrachten)

Aanvullende afspraken

Extra afspraken:

Spelling

Nieuwe afspraak afnemen dictee:

- De leerkracht zegt het woord of de zin
- Leerlingen herhalen het woord of de zin
- Leerlingen hakken het woord in klankgroepen
- Leerlingen schrijven het woord op: ze bedenken welke regel bij de klankstukken horen
- Leerlingen controleren het opgeschreven woord
- De leerkracht zorgt dat alle categorieën van links naar rechts worden besproken
- De leerlingen kijken het dictee zelf na. Woorden die niet goed geschreven zijn, worden helemaal opnieuw opgeschreven.

Werken in het werkboek

- Zwakke leerlingen maken opdracht 1 samen met de leerkracht

Toetsing en monitoring

Groep 1-2

In de kleutergroepen wordt continu geobserveerd door mee te doen en mee te kijken. Zicht op ontwikkeling wordt bijgehouden via FocusPO. Alleen groep 2 krijgt een ontwikkelverslag. Hier staat iets beschreven over de taalontwikkeling.

Groep 3-8

We maken gebruik van de volgende meetinstrumenten:

- Toetsen (thematoetsen, IEP toetsen)
- Observatiegegevens bij de lessen.
- FocusPO doelen

Monitoren gaat via de volgende stappen:

1. Observeren tijdens lessen

Tijdens de instructies en verwerkingen wordt geobserveerd of de leerlingen het lesdoel hebben behaald dmv de kijk terug opdracht. Lesdoelen die niet beheerst worden, noteert de leerkracht, zodat preventief kan worden ingegrepen. Deze informatie wordt verwerkt in FocusPO. Tijdens de herhalingsweek mogen de leerlingen zelf aangeven van welk doel ze nog een instructie willen krijgen voor de toets.

2. Toetsen

Methodetoetsen

Na elk thema vindt er een toets plaats (les 19). Deze toetsen de doelen op lange termijn. De toets van thema 2 toetst de doelen van thema 1.

Niet methodetoetsen

Twee keer per jaar wordt een niet-methode afhankelijke toets afgenomen, de IEP toets. Doel hiervan is een objectief beeld te verkrijgen van de kennis, vaardigheden en competenties van de leerlingen. De resultaten van deze toetsen worden schoolbreed besproken. Tijdens deze schoolbespreking kijken we of dit onderwijsplan aangepast moet worden of dat onderdelen extra professionalisering vragen. Ook kan worden besloten om een interventie te doen voor één groep. Deze interventies worden genoteerd in ParnasSys als groepsplan en gepland voor een half jaar. Kortdurende interventies vallen onder normaal didactisch gedrag en hoeven niet te worden genoteerd. Leerlingen met een OPP worden altijd besproken met de coördinator leerlingenzorg en 2x per jaar met ouders. Het OPP is onderdeel van de zorgcyclus (zie het schoolondersteuningsplan).

LET OP: toetsen worden op eigen niveau aangeboden. Zowel methode als niet-methode toetsen. Als een kind op een eigen leerlijn werkt, is hier een OPP voor opgesteld. Toetsen worden dan ook op eigen niveau afgenomen.

3. FocusPO bijhouden en blokvoorbereidingen

De wel of niet behaalde lesdoelen worden elke periode (4 periodes in een jaar) bijgehouden in het blokplan van FocusPO. Aan de hand van observaties, toetsen en eventuele bezemdoelen kan het groepsaanbod worden bepaald voor de komende periode. Zo kan er bijvoorbeeld extra tijd worden ingezet voor bezemdoelen.

Differentiatie

Groep 1-2

In de kleutergroepen wordt gewerkt op verschillende niveaus. Daar wordt in de kring rekening mee gehouden. De leerkrachten weten welke vragen ze aan welke leerlingen stellen en weten wat ze van welke leerling mogen verwachten. Dit wordt gebaseerd op de observaties die in FocusPO worden genoteerd. Voor leerlingen met Nederlands als tweede taal is een kwaliteitskaart gemaakt.

Groep 3-8

Uitdaging

De leerlingen volgen in principe het leerjaar waarin ze zitten. Van elke week hoeven de sterke leerlingen de vierde les niet mee te doen. In die tijd gaan zij verrijkingsopdrachten maken, de kaarten uit het bakje.

Hulp

Streven is dat alle leerlingen de doelen behalen. De verwachtingen liggen hoog. Er wordt gebruik gemaakt van verlengde instructie, opdracht 1 in het werkboek. Als extra oefening maken de leerlingen na de les de herhalingsbladen achter in het werkboek.

Wanneer een kind een jaar of meer achterstand heeft en extra inzet van hulp niet voldoende blijkt, wordt een OPP opgesteld. Dit gaat om leerlingen met een verwachte uitstroom van <1F (zo ook in FocusPo aangegeven). Bij het opstellen van het OPP wordt verwezen naar het ERWD protocol -

https://erwd.nl/_downloads/protocol-ernstige-reken-wiskunde problemen-en-dyscalculie/basisonderwijs/protocol-erwd-po-bso-so.pdf.

OPP wordt in samenspraak met IB'er (en/of taalcoördinator) opgesteld en 2x per jaar met ouders besproken. Dit is onderdeel van het zorgplan (zie ondersteuningsplan).

